

Cauza C-402/22**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

20 iunie 2022

Instanța de trimitere:

Raad van State (Țările de Jos)

Data deciziei de trimitere:

15 iunie 2022

Apelant:

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Intimat:

M.A.

Obiectul procedurii principale

Apelul formulat de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (secretarul de stat pentru justiție și securitate, Țările de Jos) împotriva hotărârii pronunțate de rechtbank Den Haag (Tribunalul din Haga, Țările de Jos) într-un litigiu privind respingerea unei cereri de protecție internațională pentru motivul că străinul în cauză a fost condamnat definitiv printre altele pentru mai multe fapte de agresiune sexuală și că, prin urmare, secretarul de stat consideră că el reprezintă o amenințare pentru societate.

Obiectul și temeiul juridic al cererii de decizie preliminară

Ca urmare a cererilor de decizie preliminară introduse de Verwaltungsgerichtshof (Curtea Administrativă Supremă, Austria) în cauza C-663/21 și de Raad van State (Consiliul de Stat, Belgia) în cauza C-8/22, instanța de trimitere solicită interpretarea noțiunii de infracțiune deosebit de gravă de la articolul 14 alineatul (4) litera (b) din Directiva 2011/95/UE. De asemenea, instanța de trimitere

reiterează întrebările adresate de Belgische Raad van State (Consiliul de Stat belgian) în cauza C-8/22.

Întrebările preliminare

Întrebarea 1a

Când este o infracțiune atât de „deosebit de gravă”, în sensul articolului 14 alineatul (4) litera (b) din Directiva 2011/95/UE, încât un stat membru poate refuza o persoană care are nevoie de protecție internațională?

Întrebarea 1b

Criteriile care se aplică pentru „infracțiunea gravă” în sensul articolului 17 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2011/95/UE, astfel cum sunt menționate la punctul 56 din Hotărârea Curții din 13 septembrie 2018, Ahmed, EU:C:2018:713, sunt relevante pentru a evalua dacă este vorba despre o „infracțiune deosebit de gravă”? În caz afirmativ, există alte criterii suplimentare care fac ca o infracțiune să fie „deosebit” de gravă?

Întrebarea 2

Articolul 14 alineatul (4) litera (b) din Directiva 2011/95/UE trebuie interpretat în sensul că prevede că amenințarea pentru societate este dovedită prin simplul fapt că beneficiarul statutului de refugiat a fost condamnat printr-o hotărâre judecătorească definitivă pentru o infracțiune deosebit de gravă sau trebuie interpretat în sensul că prevede că simpla condamnare printr-o hotărâre judecătorească definitivă pentru o infracțiune deosebit de gravă nu este suficientă pentru a stabili existența unei amenințări pentru societate?

Întrebarea 3

În cazul în care simpla condamnare printr-o hotărâre judecătorească definitivă pentru o infracțiune deosebit de gravă nu este suficientă pentru a stabili existența unei amenințări pentru societate, articolul 14 alineatul (4) litera (b) din Directiva 2011/95/UE trebuie interpretat în sensul că impune ca statul membru să demonstreze că, după condamnarea sa, solicitantul continuă să reprezinte o amenințare pentru societate? Statul membru trebuie să stabilească faptul că această amenințare este reală și actuală sau este suficientă existența unei amenințări potențiale? Articolul 14 alineatul (4) litera (b) din Directiva 2011/95/UE, luat în considerare izolat sau coroborat cu principiul proporționalității, trebuie interpretat în sensul că permite revocarea statutului de refugiat numai dacă această revocare este proporțională, iar amenințarea pe care o reprezintă beneficiarul acestui statut este suficient de gravă pentru a justifica revocarea respectivă?

Întrebarea 4

În cazul în care statul membru nu trebuie să demonstreze că, după condamnarea sa, solicitantul continuă să reprezinte o amenințare pentru societate și că această amenințare este reală, actuală și suficient de gravă pentru a justifica revocarea statutului de refugiat, articolul 14 alineatul (4) litera (b) din Directiva 2011/95/UE trebuie interpretat în sensul că implică faptul că amenințarea pentru societate este dovedită, în principiu, prin faptul că beneficiarul statutului de refugiat a fost condamnat printr-o hotărâre judecătorească definitivă pentru o infracțiune deosebit de gravă, dar că acesta poate demonstra că nu reprezintă sau nu mai reprezintă o asemenea amenințare?

Dispozițiile de drept al Uniunii invocate

Directiva 2011/95/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate: considerentele (2), (4), (23) și (24); articolele 2, 12, 14 și 17

Directiva 2008/115/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 decembrie 2008 privind standardele și procedurile comune aplicabile în statele membre pentru returnarea resortisanților țărilor terțe aflați în situație de ședere ilegală: articolele 5, 6, 8 și 9

Jurisprudența Curții de Justiție invocată

Hotărârea din 2 martie 2010, Salahadin Abdulla și alții, C-175/08, EU:C:2010:105

Hotărârea din 13 septembrie 2018, Ahmed, C-369/17, EU:C:2018:713

Hotărârea din 11 aprilie 2019, Tarola, C-483/17, EU:C:2019:309

Hotărârea din 14 mai 2019, M. și alții (Revocarea statutului de refugiat), C-391/16, EU:C:2019:403

Hotărârea din 12 decembrie 2019, G.S. și V.G. (Amenințare la adresa ordinii publice), C-381/18, EU:C:2019:1072

Dispoziții internaționale invocate

Convenția de la Geneva din 1951 privind statutul refugiaților, semnată la Geneva la 28 iulie 1951, astfel cum a fost modificată prin Protocolul de la New York (denumită în continuare „Convenția privind statutul refugiaților”): articolul 33

Dispoziții naționale invocate

Vreemdelingenwet 2000 (Legea din anul 2000 privind străinii): articolul 29

Vreemdelingenbesluit 2000 (Decretul din anul 2000 privind străinii): articolul 3.105c

Vreemdelingencirculaire 2000 (Circulara din anul 2000 privind străinii): paragraful B1/4.4, paragraful C2/7.10.1

Prezentare succintă a situației de fapt și a procedurii principale

- 1 Străinul provine din Libia. La 5 iulie 2018, el a depus a patra cerere de protecție internațională. În decizia sa din 12 iunie 2020, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (secretarul de stat pentru justiție și securitate, Țările de Jos) (autoritatea decizională competentă din legislația neerlandeză privind regimul străinilor) a respins cererea de protecție internațională deoarece, în anul 2018, străinul a fost condamnat de gerechtshof Arnhem-Leeuwarden (Curtea de Apel din Arnhem-Leeuwarden, Țările de Jos), printr-o hotărâre devenită definitivă, la 24 de luni de închisoare pentru comiterea, de trei ori în aceeași seară, a unor agresiuni sexuale, pentru o tentativă de comitere a unei agresiuni sexuale și pentru furtul unui telefon mobil de la una din victimele sale. În opinia secretarului de stat, aceste fapte constituie împreună o „infracțiune deosebit de gravă”, iar străinul reprezintă, pentru acest motiv, o amenințare pentru societate. Prin urmare, secretarul de stat și-a întemeiat refuzul de a acorda străinului statutul de refugiat pe articolul 14 alineatul (4) litera (b) coroborat cu alineatul (5) din Directiva 2011/95.
- 2 Prin hotărârea din 13 iulie 2020, rechtbank Den Haag (Tribunalul din Haga, Țările de Jos) a declarat întemeiată acțiunea străinului împotriva deciziei secretarului de stat. Rechtbank a statuat că secretarul de stat a motivat în mod defectuos că actele comise de străin, pericolozitatea efectivă, precum și natura și gradul de violență ale acestora sunt de o asemenea gravitate și amploare încât justifică acest refuz al statutului de refugiat. În acest context, rechtbank a făcut trimitere la Hotărârea Curții de Justiție din 13 septembrie 2018, Ahmed, C-369/17, EU:C:2018:713 (denumită în continuare „Hotărârea Ahmed”). De asemenea, rechtbank a considerat că, în ceea ce privește întrebarea dacă străinul constituie un pericol pentru societate, secretarul de stat trebuie să evalueze dacă străinul constituie o amenințare reală, actuală și suficient de gravă pentru un interes fundamental al societății. Acesta este un alt motiv pentru care secretarul de stat a motivat în mod defectuos această decizie, după cum consideră rechtbank.
- 3 Secretarul de stat a formulat apel la instanța de trimitere împotriva acestei hotărâri.

Principalele argumente ale părților din litigiul principal

- 4 În apel, secretarul de stat a susținut că rechtbank a statuat în mod greșit că motivase în mod defectuos că străinul a fost condamnat definitiv pentru o infracțiune deosebit de gravă. În hotărârea pronunțată de gerechtshof (Curtea de Apel), străinul a fost condamnat la un total de 24 de luni de închisoare, printre altele pentru mai multe cazuri de agresiune sexuală. Sunt îndeplinite astfel criteriile pentru o „infracțiune deosebit de gravă” din Circulara din anul 2000 privind străinii, paragraful C2/7.10.1 (în care este prevăzută politica secretarului de stat în acest domeniu), și anume o hotărâre judecătorească definitivă prin care străinul este condamnat, pentru una sau mai multe infracțiuni, la una sau mai multe pedepse cu închisoarea sau măsuri privative de libertate care totalizează cel puțin zece luni.
- 5 Secretarul de stat a explicat că nivelul pedepsei din Circulara privind străinii este considerat limita inferioară și are rolul de a garanta securitatea juridică. Dacă este îndeplinit acest nivel al pedepsei, se va evalua, în baza tuturor circumstanțelor cazului, dacă infracțiunea este „deosebit de gravă”. În acest mod, secretarul de stat interpretează noțiunea de infracțiune deosebit de gravă de la articolul 14 alineatul (4) litera (b) din Directiva 2011/95. În plus, în Circulara privind străinii secretarul de stat a interpretat noțiunea de pericol pentru societate de așa manieră încât se poate considera, în orice caz, că un străin care a fost condamnat pentru o infracțiune de natură sexuală (precum agresiunea sexuală) constituie un pericol pentru societate. Prin urmare, secretarul de stat a acționat în conformitate cu liniile directoare publicate privind politica.
- 6 Secretarul de stat consideră că gravitatea deosebită a faptelor comise reiese din împrejurarea că străinul a încercat să își apuce victimele de părțile intime și să le pipăie corpul. Astfel, străinul a comis o încălcare gravă a integrității corporale a victimelor sale. În opinia secretarului de stat, atenția acordată acestui caz în mass-media indică faptul că delictele sexuale precum cel în cauză provoacă sentimente de teamă și nesiguranță și au un efect destabilizator pentru societate. Acesta este unul din motivele pentru care instanța penală i-a impus străinului o pedeapsă grea potrivit criteriilor neerlandeze, de 24 de luni. Secretarul de stat consideră că, per ansamblu, refuzul de a acorda străinului statutul de refugiat este unul justificat.
- 7 În ceea ce privește noțiunea de pericol pentru societate de la articolul 14 alineatul (4) litera (b) din Directiva 2011/95, secretarul de stat a apreciat că pericolul pentru societate rezultă, în principiu, din constatarea că străinul a fost condamnat definitiv pentru o „infracțiune deosebit de gravă” și că străinul este cel care are sarcina de a demonstra că nu constituie un pericol pentru societate. De asemenea, făcând referire la Hotărârea Curții de Justiție din 12 decembrie 2019, G.S. și V.G. (Amenințare la adresa ordinii publice), C-381/18, EU:C:2019:1072, punctul 54, secretarul de stat a susținut că rechtbank a aplicat un criteriu de evaluare greșit atunci când a considerat că, pentru a da un sens noțiunii de pericol pentru societate, el trebuie să evalueze dacă străinul constituie o amenințare reală, actuală și suficient de gravă pentru un interes fundamental al societății.

- 8 Străinul a susținut că secretarul de stat a refuzat în mod greșit să îi acorde statutul de refugiat. În opinia străinului, secretarul de stat a greșit atunci când nu a aplicat în mod restrictiv această competență, care constituie o limitare a obligației de a acorda unui refugiat statutul de refugiat. De asemenea, secretarul de stat a greșit atunci când s-a bazat pe nivelul pedepsei pentru a analiza și a evalua dacă infracțiunea este una deosebit de gravă. În opinia străinului, principiul proporționalității prevăzut de dreptul Uniunii impune ca fiecare caz să fie evaluat în funcție de specificul propriu, ceea ce nu este cazul atunci când evaluarea se face în funcție de durata pedepsei. Este disproporționat să i se refuze statutul de refugiat, deși a demonstrat că are o temere fondată de a fi persecutat în țara sa de origine.

Prezentare succintă a motivării trimiterii preliminare

- 9 Raad van State (Consiliul de Stat, Țările de Jos) se raportează la întrebările din cererile de decizie preliminară din cauza C-663/21 (Verwaltungsgerichtshof, Austria) și cauza C-8/22 (Raad van State, Belgia), însă dorește indicații suplimentare, alături de acestea.
- 10 Verwaltungsgerichtshof (Curtea administrativă, Austria) a considerat că în litigiul din procedura principală a fost comisă o infracțiune deosebit de gravă și, prin urmare, au fost îndeplinite condițiile de aplicare a articolului 14 alineatul (4) litera (b) din Directiva 2011/95. Ea a dorit să se stabilească, printre altele, cum trebuie realizată evaluarea comparativă a intereselor între dreptul unui străin de ședere în Uniunea Europeană și de a nu fi expulzat, pe de o parte, și protecția ordinii publice, pe de altă parte. Răspunsul la întrebările sale ar putea fi relevant pentru această cauză, însă Raad van State (Consiliul de Stat, Țările de Jos) solicită, pe lângă acest răspuns, și interpretarea noțiunii de infracțiune deosebit de gravă.
- 11 Raad van State (Consiliul de Stat) belgian a adresat întrebări cu privire la interpretarea noțiunii de pericol pentru societate și la legătura dintre această noțiune și noțiunea de infracțiune deosebit de gravă, însă nu a solicitat interpretarea noțiunii de infracțiune deosebit de gravă. Răspunsul la întrebările adresate de Belgische Raad van State (Consiliul de Stat belgian) sunt, de asemenea, relevante pentru instanța de trimitere. Prin urmare, ea preia întrebările acestuia (întrebările 2-4 din această cerere).
- 12 Raad van State (Consiliul de Stat, Țările de Jos) constată că textul articolului 14 alineatul (4) litera (b) din Directiva 2011/95 nu conține o definiție a noțiunii de infracțiune deosebit de gravă. Această dispoziție este formulată ca o competență facultativă a statelor membre, după cum reiese din verbul „pot”. Instanța de trimitere deduce de aici că statele membre dispun de o marjă de apreciere atunci când analizează dacă un străin constituie un pericol pentru societate deoarece acesta a fost condamnat definitiv pentru o „infracțiune deosebit de gravă”. Din dispoziție nu reiese cât de largă este marja de apreciere de care dispun statele membre pentru a aplica articolul 14 alineatul (4) litera (b) din Directiva 2011/95.

Prin urmare, Raad van State (Consiliul de Stat, Țările de Jos) se întreabă care sunt limitele juridice în care statele membre pot defini noțiunea de infracțiune deosebit de gravă și care sunt împrejurările pe baza cărora statele membre trebuie să stabilească dacă un străin a fost condamnat definitiv pentru o infracțiune deosebit de gravă.

- 13 Din formularea articolului 14 alineatul (4) litera (b) din Directiva 2011/95 pare să rezulte, de asemenea, că trebuie să existe, în orice caz, o singură condamnare definitivă pentru o „infracțiune deosebit de gravă”, întrucât noțiunea de infracțiune deosebit de gravă este folosită la singular în toate versiunile lingvistice. Mai multe condamnări pentru infracțiuni minore nu se încadrează la această calificare.¹
- 14 Potrivit Hotărârii Curții din 2 martie 2010, Salahadin Abdulla și alții, C-175/08, EU:C:2010:105, punctele 51-53, dispozițiile Directivei 2011/95 care reglementează condițiile de acordare a statutului de refugiat sunt stabilite pentru a sprijini autoritățile competente ale statelor membre în aplicarea Convenției de la Geneva privind statutul refugiaților. Din lucrările pregătitoare ale Directivei 2004/83/CE, predecesoarea Directivei 2011/95/UE, rezultă de asemenea că legiuitorul Uniunii a dorit să permită statelor membre să îi excludă de la statutul de refugiat pe străinii care constituie un pericol pentru societate. În acest scop, s-a făcut o corelare cu articolul 33 alineatul (2) din Convenția privind statutul refugiaților. Prin urmare, articolul 14 alineatul (4) litera (b) din Directiva 2011/95 trebuie interpretat ținând cont de Convenția privind statutul refugiaților. Însă nici această convenție nu este concludentă cu privire la noțiunea de infracțiune deosebit de gravă. Ca limită inferioară, UNHCR a menționat că trebuie să existe, în orice caz, „a capital crime or a very grave punishable act”.² Pentru evaluarea acestuia trebuie luate în considerare toate împrejurările cazului, consideră UNHCR.
- 15 În ceea ce privește statutul conferit prin protecție subsidiară, din articolul 17 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2011/95 reiese că legiuitorul Uniunii a dorit să excludă străinii de la acest statut dacă există motive întemeiate să se considere că aceștia au comis „o infracțiune gravă de drept comun”. În Hotărârea Ahmed, Curtea a considerat că noțiunea de infracțiune gravă este o noțiune de drept al Uniunii care trebuie să primească o interpretare autonomă și uniformă (punctele 33-36). De asemenea, la punctul 56 ea a considerat că pentru evaluarea de către statele membre a gravității infracțiunii, astfel cum se prevede la articolul 17 alineatul (1) litera (b) din directivă, sunt relevante o pluralitate de criterii precum în special natura actului în cauză, prejudiciile cauzate, forma procedurii folosite pentru a începe urmărirea penală, natura pedepsei aplicabile și aspectul dacă cele

¹ A se vedea raportul Judicial Analysis: Ending international protection al European Union Agency for Asylum al EUAA din 2021.

² UNHCR Handbook on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status under the 1951 Convention, paragrafele 155-161.

mai multe instanțe consideră de asemenea actul în cauză ca o infracțiune gravă. Întrebarea este în ce măsură aceste aspecte sunt relevante și pentru a defini noțiunea de infracțiune deosebit de gravă de la articolul 14 alineatul (4) litera (b) din directivă, care face referire la statutul de refugiat. Potrivit instanței de trimitere, Hotărârea Ahmed nu oferă suficiente indicații în acest scop.

DOCUMENT DE LUCRU